

د افغانستان بانک

جلسه کمیته سیاست پولی

4 جولای 2021

(1) تحولات اقتصادی جهان

بر اساس گزارش صندوق وجهی بین المللی (IMF)، با گذشت یک سال از شیوع ویروس کرونا، اقتصاد جهان هنوز در حالت عدم اطمینان قرار دارد. با وجود تداوم پروسه واکسین در سراسر جهان، گسترش انواع جدید ویروس به نگرانی‌ها افزوده است. سرعت بهبود اوضاع اقتصادی در کشورها بدلیل موجودیت تفاوت در نوع ویروس کرونا، اقدامات روی دست گرفته شده جهت مهار ویروس و پالیسی‌های حمایتی دولت‌ها متفاوت بوده است. بعد از رشد تخمینی 3.3- درصد اقتصاد در سال 2020، پیشبینی می‌گردد که در سال 2021 اقتصاد جهان 6.0 درصد رشد نماید. نرخ رشد اقتصادی در سال 2021 در کشورهای پیشرفته 5.1 درصد، اما در اقتصادهای نوظهور و در کشورهای رو به انکشاف 6.7 درصد پیشبینی گردیده است.

تولیدات جهانی در ربع اول سال 2020 شدیداً کاهش نموده، اما این کاهش در مقایسه با بحران مالی جهانی زمان کمتری را دربر گرفته است. در نیمه دوم سال 2020، روند بهبود اقتصادی هم در کشورهای پیشرفته و هم در اقتصادهای نوظهور بصورت هماهنگ بوده و حالت V را داشته است. بهبود در تولیدات جهانی قسماً ناشی از سرگیری تولیدات پس از یک دوره توقف بوده، در حالیکه سایر عوامل مرتبط به تقاضا نیز در این افزایش نقش ایفا کرده اند. این عوامل شامل افزایش تقاضا بعد از وضع حالات قرنطین و بلند رفتن تقاضا برای لوازم مورد نیاز جهت پیشبرد امور کاری از منزل و تولیدات و تجهیزات محافظتی می‌باشد. اخیراً تجارت جهانی اجناس به حالت قبیل از گسترش ویروس برگشته، در حالیکه تجارت خدمات هنوز کمرنگ می‌باشد. به دلیل اتخاذ پالیسی‌های بی‌پیشینه برای پاسخ به گسترش ویروس کرونا و تأثیرات مخرب گسترش ویروس در مقایسه با بحران مالی جهانی 2008 کمتر بوده، اما این تأثیر در اقتصادهای نوظهور و کشورهای دارای سطح پایین عاید شدیدتر بوده و توقع می‌رود که این کشورها در میان مدت بدلیل شیوع ویروس متحمل خسارات بیشتر گردند.

با وجود آنکه شیوع کرونا فعالیت‌های تجاری را در سطح جهان مختل کرد، تجارت جهانی محصولات زراعتی و مارکیت جهانی برای محصولات زراعتی در مقابل این مرض مقاوم باقی مانده و حالت جهنگی خود را حفظ نموده است. تجارت زراعتی بخصوص در بخش مواد غذایی تقریباً بحالت نورمال باقی مانده است. مواد غذایی در مارکیت‌های جهانی کاملاً قابل دسترس بوده و توقع می‌رود فعالیت‌ها در عرصه تجارت جهانی مواد غذایی در سال 2021 افزایش یابند. از اینکه تقاضا برای اجناس و خدمات در سطح جهانی افزایش نموده است، قیمت اجناس نهایی و خدمات در حال صعود می‌باشد. بر اساس گزارش صندوق بین المللی پول، تورم در کشورهای پیشرفته در سال 2021 در حدود 1.6 درصد پیشبینی گردیده که در مقایسه با سال گذشته 0.1 درصد افزایش را نشان می‌دهد. این نرخ در اقتصادهای نوظهور و کشورهای رو به انکشاف 4.9 درصد پیشبینی گردیده که در مقایسه با 5.1 درصد رشد در سال 2020 نرخ پایین تری را نشان می‌دهد.

روند بهبود وضعیت اقتصادی در سال 2021 در بین اقتصاد های نوظهور و کشور های رو به انکشاف در آسیا متفاوت پیشبینی میشود. این تفاوت ها اساساً بستگی به روند گسترش وپروس، تطبیق واکسین، باز شدن بنادر، و پالیسی های دولت دارد. پیشبینی می گردد که فعالیت های اقتصادی دوباره به حالت نورمال برگردد که در نتیجه وضعیت اشتغال بهتر شده و منجر به بهبود و افزایش رشد اقتصادی در کشور های منطقه خواهد شد. بر اساس پیشبینی صندوق جهانی بین المللی پول، رشد اقتصادی در اقتصاد های نوظهور و کشور های رو به انکشاف در آسیا در سال 2021 به 8.6 درصد خواهد رسید. اقتصاد چین شاهد رشد 8.4 درصد خواهد بود، درحالیکه این نرخ در هند 12.5 درصد خواهد بود. همچنان، رشد اقتصادی ترکیه در این دوره 6.0 درصد پیشبینی گردیده است.

(2) تحولات اقتصادی داخلی

شیوع ویروس کرونا و محدودیت های وضع شده جهت کنترل آن در سال 2020 اقتصاد افغانستان را شدیداً متضرر ساخت. اما، فعالیت های اقتصادی با سرعت بیشتر از آنچه پیشبینی میشد بطرف نورمال شدن حرکت نمود. پروسه بهبود اقتصادی بصورت دوامدار روبه بهبود بوده چنانچه تمامی چهار سکتور اقتصاد بحالت قبل از شیوع ویروس کرونا در حرکت میباشد. هرچند برنامه اخیر تطبیق واکسین توقعات را مبنی بر کاهش مرض بیشتر ساخته اما گسترش موج جدید این ویروس نگرانی ها را پیرامون چشم انداز اقتصادی کشور افزایش داده است.

بدلیل شیوع ویروس کرونا و وضع حالت قرنطین، رشد اقتصادی کشور در سال 2020 به 1.93- درصد کاهش نموده است. سکتور خدمات در این دوره بیشترین تاثیر پذیری را از ناحیه گسترش ویروس داشته و رشد آن به 4.8- درصد رسید. سکتور صنعت در این دوره 4.2- درصد رشد داشته که از لحاظ تاثیر پذیری، در ردیف دوم قرار می گیرد. در همین حال، رشد سکتور زراعت در این سال 5.3 درصد میباشد، در حالیکه این نرخ در سال ماقبل آن (2019) 17.5 درصد بوده است.

مصرف و سرمایه گذاری در سال 2021 بهبود را نشان میدهد. از اینرو، پیشبینی می گردد که اقتصاد کشور در سال مالی جاری 3.0 درصد رشد نماید. چنانچه پیشبینی شده است، سکتور های زراعت و صنعت بیشترین سهم را در افزایش رشد اقتصادی در این سال خواهند داشت. رشد سکتور زراعت 6.3 درصد پیشبینی میگردد، در حالیکه رشد سکتور صنعت 3.0 درصد پیشبینی گردیده است. برعلاوه، توقع می رود که سکتور خدمات شاهد رشد 1.5 درصد در سال 2021 باشد.

سکتور زراعت مهمترین بخش اقتصاد افغانستان پنداشته میشود. این بخش، 27.0 درصد تولیدات ناخالص داخلی را تشکیل میدهد. رشد مثبت در سکتور زراعت نشاندهنده وضعیت خوب بارندگی و تاثیرات ناچیز ویروس کرونا در رابطه به ایجاد محدودیت در فعالیت های مرتبط به کشت و حاصل برداری غلات، میوه و مالداری می باشد. رشد این سکتور در سال 2021 در مقایسه با دوره قبل از گسترش ویروس کمتر پیشبینی میشود که دلیل آن عدم بارندگی کافی عنوان میگردد. در حالیکه احتمال کاهش در بخش زراعت للمی و مالداری وجود دارد، زراعت غیر للمی رشد اندکی خواهد داشت. ساخت بندهای آب در اکثر نقاط کشور تاثیرات کاهش باران را تا حدی کمرنگ خواهد کرد. برعلاوه، ایجاد سردخانه ها برای ذخیره سازی سبزیجات و میوه جات تازه مفید واقع خواهند شد. برعلاوه، سرمایه گذاری ها در بخش احیای سیستم آبیاری ممکن است در رشد محصولات زراعتی که بدلیل تولید میوجات و سبزیجات اخیراً شاهد رشد دوامدار بوده و گسترش سکتور پروس مواد غذایی را تسهیل کند.

سکتور صنعت که سهم آن در تولیدات ناخالص داخلی افغانستان 12.5 درصد می باشد، در سال 2020 شاهد کاهش قابل توجه بود زیرا این سکتور بدلیل وضع محدودیت های پیشگیرانه شیوع ویروس کرونا نظیر قرنطین و بسته شدن مرز ها شدیداً متأثر گردید.

حتی قبل از انتشار ویروس کرونا، سکتور صنعت به دلیل نگرانی ها نسبت به وضعیت امنیتی و ثبات سیاسی و همچنین عدم اطمینان در مورد آینده، دارای رشد کندی بود. بنابراین انتظار می رود سکتور صنعت در سال 2021 با سرعت کمتری رشد نماید.

سکتور خدمات 56.1 درصد از تولید ناخالص داخلی کشور را تشکیل می دهد. فعالیت های سکتور خدمات در ربع سوم سال 2020 مجدداً آغاز گردید. انتظار می رود که رشد سکتور خدمات به دلیل ادامه میزان پائین اعتماد به سرمایه گذاری، کساد باشد. سکتور خدمات شهری به دلیل بسته شدن و بازگشایی رستوران ها و هتل ها در ربع سوم سال 2020 به شدت تحت تأثیر اقدامات اختلالات تجاری قرار گرفت. کاهش کمک های مالی همچنین منجر به انقباض بخش خدمات شد که با کاهش درآمد و اشتغال همراه بود. در سال 2021 انتظار می رود که سکتور خدمات شاهد رشد مثبت باشد.

انتظار می رود رشد اقتصاد افغانستان با تجارت سالم همراه باشد. توقع می رود که صادرات کالا با افزایش 9.0 درصدی از 776.7 میلیون دالر در سال 2020 به ارزش 900 میلیون دالر در سال 2021 برسد. امکان دارد که در سال 2021 هر دو صادرات کالا و همچنین صادرات خدمات به ارزش 1,600 میلیون دالر از ارزش 1,476.3 میلیون دالر در سال 2020 ازدیاد حاصل نماید. علاوه بر آن، افتتاح دهلیز های هوایی صادرات افغانستان را نیز تسهیل کرده است. در سال 2019، حدود 5,300 تُن کالا از طریق بیش از 855 پرواز با ارزش تقریبی 130 میلیون دالر صادر شده است. در حالیکه در سال بعدی، 3,800 تُن کالا با ارزش تقریبی 83 میلیون دالر صادر شده است. با عادی شدن روند تجارت و ترانزیت زمینی بین افغانستان و سایر کشورهای جهان، انتظار می رود که در سال 2021 صادرات افغانستان از طریق دهلیز های هوایی افزایش جزئی نسبت به سال گذشته را وانمود سازد.

(3) تغییرات تورمی

با وجود شوک کووید 19 و افزایش چالش های سیاسی، تغییرات مثبت در تورم بملاحظه می رسد. در جریان ماه می سال 2021، نرخ تورم عمومی سالانه 1.4 درصد ثبت شده است. نرخ تورم غذایی (-1.6) درصد در حالیکه تورم غیر غذایی 4.6 درصد در دوره مذکور به ثبت رسیده است.

با افزایش تقاضای مواد ساختمانی در ماه می سال 2021، نرخ تورم مسکن 4.8 درصد ثبت گردید. از طرف دیگر، تورم غلات در ماه می سال 2021 به دلیل افزایش عرضه محصولات داخلی به نرخ 3.7- فیصد کاهش یافت. در همین حال، نرخ تورم هسته (تورم به استثنای مواد غذایی و نوشابه غیر الکولی و خدمات ترانسپورتی) بر اساس محاسبه سالانه، در ماه می سال 2021 به 4.6 درصد در مقایسه با 4.1 درصد قبل افزایش یافته است.

در حالیکه، تغییرات اخیر مشوق کننده بوده که نشان دهنده تقویت فشار قیم ناشی از عرضه می باشد. گرچه اصلاحات فعلی و همچنین افزایش مالیات ممکن است باعث افزایش تورم شود، اما با توجه به موجودیت ظرفیت بیش از حد در اقتصاد و انتظارات تورمی مناسب، این امر ناپایدار باشد. در نتیجه، انتظار می رود که تورم همچنان در محدوده 5-2 درصدی قبلاً اعلان شده برای سال 2021 قرار داشته و در میان مدت نیز در حدود هدف تعیین شده 5-2 درصد قرار گیرد.

(4) شرایط مالی

به طور کلی، بخش بانکی با وجود ویروس همه گیر کووید 19 طی سال 2020 عملکرد خوبی داشت و خدمات لازم را به مردم ارائه نمود. در هیچ یک از بانکها کمبود نقدینگی به ملاحظه نرسید و سرمایه آنها در محدوده مقرراتی باقی ماند. شاخص های اصلی مالی مانند دارایی های مجموعی از جمله پول نقد در خزانه و طلبات بالای افغانستان بانک، سرمایه گذاری در اوراق قرضه، سپرده ها و سرمایه مالی افزایش یافته در حالی که قروض و طلبات بین بانکی روند نزولی داشته اند. با توجه به گسترش ویروس کرونا، در ماه های آینده، بخش بانکی ممکن است به دلیل قرضه های صعب الحصول، ذخایر جبران خساره که منجر به کاهش منفعت، سرمایه و نسبت های مالی خواهد شد را بیشتر تجربه کند.

(5) شرایط خطر

به شکل متوازن، د افغانستان بانک خطرات را در حالت افزایش مینگرد. قابل یادآوری است که دولت ایالات متحده تصمیم گرفته تا 11 سپتامبر 2021 نیروهای خود را به طور کامل از افغانستان بیرون بکشد. این تصمیم نگرانی ها در مورد آینده افغانستان را افزایش داده است. از آنجائیکه شرایط اقتصادی به شدت تحت تأثیر شرایط امنیتی در کشور قرار دارد، نگرانی در مورد وضعیت امنیتی آینده کشور باعث ایجاد عدم اطمینان در میان بازیگران اصلی اقتصادی و همچنین در بین عموم مردم شده است. این وضعیت می تواند بر تقاضای ارزها به ویژه دلار آمریکایی تأثیر مثبت بگذارد. از اینرو، د افغانستان بانک انتظار دارد که تقاضای بالقوه بیشتر برای دلار آمریکایی می تواند فشار بر ارزش پول داخلی را افزایش داده و می تواند زمینه را برای افزایش نرخ تورم فراهم کند، زیرا نرخ تبادل بالایی تورم در افغانستان اثر گذار میباشد.

(6) تصمیمات جلسه کمیته سیاست پولی

با توجه به شرایط اقتصادی جهان و اقتصاد کشور، کمیته سیاست پولی تصمیمات زیر را اتخاذ نمود:

- د افغانستان بانک استفاده از رژیم نرخ مبادله شناور مدیریت شده و چارچوب سیاست پولی برای هدف قرار دادن شاخص های پولی را ادامه خواهد داد.
- برای ترویج هر چه بهتر پول داخلی و تشویق بانک های تجاری به جذب بیشتر سپرده های پول افغانی، کمیته سیاست پولی تصمیم گرفت تا نرخ تکتانه سپرده های شبانه (نرخ سپرده) را از 3.0 درصد به 6.0 درصد افزایش دهد.
- به منظور حفظ ثبات قیمت و تقویت سیستم بانکی مطابق با فقره دوم ماده 64 قانون د افغانستان بانک، کمیته سیاست پولی تصمیم اتخاذ نموده تا سیاست خود را مبنی بر پرداخت 0.25 درصد تکتانه سالانه به ذخایر الزامی دالری و 1.0 درصد تکتانه به ذخایر الزامی افغانی را حفظ کند.
- بمنظور افزایش نقدینگی افغانی و اسعاری نزد بانک ها، کمیته سیاست پولی همچنین تصمیم اتخاذ نمود که ذخایر الزامی سپرده های افغانی و اسعاری را 2 درصد کاهش دهد.
- بمنظور حمایت از توسعه بانکداری اسلامی، کمیته سیاست پولی از تداوم ودیعه پشتیبانی می کند.
- بمنظور افزایش بیشتر نقدینگی افغانی برای قروض، د افغانستان بانک حدود مبادله دلار آمریکایی به افغانی با بانک های داخلی را ایجاد کرده است. اما، د افغانستان بانک استفاده از چنین مبادله ها را محدود خواهد کرد زیرا د افغانستان بانک استفاده و خطرات این پالیسی جدید را نظارت می کند.
- برای افزایش ذخایر بین المللی و افزایش نقدینگی افغانی، د افغانستان بانک روند شفاف خرید طلا از بانک های تجاری را تصویب نموده است.
- برای افزایش توسعه مالی، د افغانستان بانک مقرراتی را برای حمایت از فراهم کردن قرضه در تعدادی از سکتور ها ایجاد کرده است.

د افغانستان بانک سعی می ورزد تا برای دستیابی به هدف نهایی خود که ثبات قیمت های داخلی است، از ابزارهای موجود سیاست پولی بهره ببرد. کمیته سیاست پولی بادر نظر داشت اعداد و ارقام و پس از مد نظر گرفتن وضعیت اقتصادی کشور، تصمیمات شفاف و همچنین مناسب را اتخاذ می مینماید.